

Marja - Lies Bate
groep 6
(door Els Debuyck)

Auteursinfo

Lies Bate werd op 12 januari 1955 in Gent geboren. Na haar studies in Brussel hield ze een tijdje een jongerencafé open. Nu werkt ze in de bibliotheek van Gent. Al een hele tijd is Lies Bate bezig met schrijven. Maar het duurde tot haar kinderen wat ouder waren eer ze de rust vond die je nodig hebt om een verhaal te schrijven. Haar eerste schrijfervaringen deed ze op bij de Vlaamse Filmpjes. *De bende van Wezel* (1999) werd haar eerste boek.

Voor *Marja*. kreeg Lies Bate een boekenwelp. Meer info: www.villakakelbont.be.

Over het boek

1943. Marja is zeventien en Vlaamse. Omdat ze het thuis niet breed hebben, gaat ze 'dienen' bij mensen die een delicatessenzaak runnen in Maagdenburg, Duitsland. Tot haar grote vreugde ondervindt Marja dat niet alle Duitsers slecht zijn, maar langs de ander kant verwacht het haar ook. Vooral in deze tijden waar de oorlog steeds dreigender dichterbij komt...

Lies Bate vond in de herinneringen van haar moeder inspiratie voor haar boek. Ze zwierf rond in Maagdenburg, op zoek naar meer verhalen uit het bittere oorlogsverleden en ontdekte een andere, confronterende kijk op Duitsland tijdens de Tweede Wereldoorlog. (Zie ook: www.boek.be)

Vooropdracht

Vraag de lezers om bij dit boek aandacht te hebben voor zinnen/fragmenten die ze mooi vinden. (noteren of pagina vermelden)

Het verhaal

Wijs hen erop dat de hoofdpersoon ongeveer hun leeftijd heeft als ze naar Duitsland vertrekt. Stonden ze hier ook bij stil tijdens het lezen?

Herschets samen met de jongeren de historische context van dit boek. Wat weten ze over Hitler, over Hitlers gedachtegoed, de Tweede Wereldoorlog, oorlog in het algemeen? Hebben ze eerder boeken over dit onderwerp gelezen? Krijgen ze op school info hierover? Kennen ze songs, gedichten, ... over dit onderwerp? Helpen boeken, gedichten, liedjes hen om zich de gruwel, oorlogsangsten voor te stellen of een plaats te geven?

Tip hierbij: Laat de jongeren de tekst lezen (Willem Wilmlink) of het lied beluisteren (Herman van Veen) *Als het net even anders was gegaan*. Je vindt dit lied op de lp/cd *Het beste van Herman van Veen*.

Personages

Overloop de lijst op p. 5 en 6. Laat de jongeren vertellen. Welk personage boeide jou het meest? Groeien de personages door het boek/de gebeurtenissen heen? Veranderde je mening over bepaalde personen in de loop van het verhaal? In welk personage kon je je heel goed/niet goed inleven? Kan je begrip opbrengen voor Micha en zijn haat tegenover alle Duitsers? Welke personages zorgen vaak voor verwarring bij Marja? Staan die 'dicht bij haar' of net niet? Kan je dat uitleggen?

De kaft

Wat drukt de kaft voor je uit? Vind je de kaft geslaagd? Kan je een ander beeld bedenken dat ook zou passen?

Boekenwelp

Dit boek won een boekenwelp (2006). Wat houdt deze prijs in?

Stijl

Leest het boek vlot? Hoe komt dat? Heb je mooie zinnen, fragmenten ontdekt? Laat de jongeren deze voorlezen en hun keuze toelichten. Had je iets aan de voetnoten of stoorden die? Wat voelde je toen je de laatste zin las?

Hieronder geef ik zinnen en fragmenten mee die mij aanspreken. Je kan ze (laten) voorlezen en bespreken. Ook het stukje over *Marja* mét de reacties kunnen voor gespreksstof zorgen. (Tik op Google 'Marja Lies Bate' in, zoek bij de verwijzing 'drijfhout 4 september 2005')

p.101 *Februari brengt een pak sneeuw. Maagdenburg schurkt zich rillend onder de witte deken.*

p.101 *Hij draait zich om, lucht en stapt dan de oorlog in.*

p.114 *Haar angst reist mee in de ansichtkaarten die ze stuurt.*

p.187 over Frau Buschke: *Ze heeft lijnen rond haar mond die naar beneden trekken en ogen die te veel hebben gezien.*

p.112-113 Marja vertelt Jutta over haar 'vorig leven' in Vlaanderen, over hoe anders het daar is en beseft tegelijk hoeveel zij zelf veranderd is.

Dat zal ik moeten laten [...] Ze denkt aan Micha, die zijn toekomst bij elkaar droomt in de gieterijen van Buckau.

p.131 *Het komt wel goed. [...] Je kunt moeilijk van hem verwachten dat hij jouw boodschap van de goede Duitser uitdraagt op de plaats waar hij zit.*

p.192 *Op het station nemen ze afscheid [...] Dat weet ze nu.*

Tip

Het blijft – wat mij betreft – heerlijk om met mooie zinnen, fragmenten aan de slag te gaan. En natuurlijk leent het ene boek zich daar beter toe dan het andere. Laat de lezers b.v. elkanders zinnen/fragmenten 'proeven' en beoordelen. Laat hen hun lievelingszin/lievelingsfragment uitzoeken.

Stimuleer de jongeren om een boekenschrift bij te houden. Daar kunnen ze zinnen, fragmenten, ... in noteren die hen raakten. Of gewoon kort iets opschrijven over de boeken die ze lezen. Ook met je leesgroep kan je de mooiste zinnen van de jongeren, de titels van hun lievelingsboeken (dat mogen natuurlijk ook boeken uit hun – ik zeg maar – kleutertijd zijn), ... bewaren in een speciaal schrift.

Vorig jaar hadden wij een receptie voor het tienjarig bestaan van de Kinderjury in de bib waar ik een groep lezers begeleid. Ik verzamelde alle mooie zinnen (uit het *mooie zinnenschrift*), de titels van de lievelingsboeken van sommigen (natuurlijk mét vermelding van auteur en illustrator) en sprokkelde ook nog wat gedichten, tekstjes over boeken bij elkaar. Ik maakte van elke zin/gedicht/tekst een strookje en rolde het op in een stukje *penne* (Italiaanse pasta). Tijdens de receptie gingen de lezers uit mijn groep rond met deze *boekenhapjes*. Heel leuk om de reacties van de mensen te zien...

over ***Ik vind...***

*Beste begeleider, als je praat over boeken, laat de lezers altijd beginnen met **Ik vind** dit boek ... en nooit met: Het is een ... boek.*

*Wie met **Ik vind...** begint, toont meteen ook respect voor de mening van de ander.*

Zwanendrift - Diane Broeckhoven

Groep 6

(door Annie Moenaert)

Auteursinfo

Diane Broeckhoven (copyright
Christophe de Wit)

Diane Broeckhoven is geboren op 4 maart 1946 in Antwerpen. In 1970 verhuisde ze naar Nederland waar ze dertig jaar woonde en werkte als auteur van voornamelijk jeugdboeken en als freelance journaliste. Recentelijk keerde ze terug naar haar geboortestad, waar ze op het verstilde begijnhof woont. Zij schrijft op een indringende manier over taboedoorbrekende onderwerpen, b.v. over de dood van een kind in *Een dood vogeltje* (Boekenleeuw 1986), over aids in *Kristalnacht* (kinderjuryprijs 1997), over de kloof tussen arm en rijk in *Een god met warme handen* (genomineerd voor kinderjury 2001). Diane Broeckhoven is een sterk geëngageerd auteur. Net omdat volwassenen doorgaans met meer vooroordelen zitten dan jongeren, schrijft ze zo graag voor deze laatste groep: *Zij staan open voor alles, ook voor de dingen waar ze misschien niet dagelijks mee in aanraking komen[...] bijvoorbeeld doodgaan,[...]. Ze zijn[...] nieuwsgieriger dan volwassenen.* Ook omdat jongeren volgens haar meer met hun gevoel dan met hun verstand leven, schrijft zij het liefst voor de jeugd.

Ontstaan van het boek

Op mijn mailtje met de vraag 'Hoe kwam je boek Zwanendrift tot stand?' antwoordde Diane :

Een simpele vraag waarop het antwoord wat minder simpel is. In het kort komt het hier op neer: ik was op vakantie en las in een tijdschrift allerlei wetenswaardigheden over zwanen (cultureel, literair, toeristisch etc). Ik kreeg zo het idee om de romantiek rond zwanen in een jeugdboek te verwerken, maar dan moest er natuurlijk ook nog een verhaal komen. Een liefdesverhaal was voor de hand liggend. Maar liefde is van alle tijden, dus werden het twee vervlochten verhalen: een van vroeger en een van nu... Hoe zo'n verhaal dan echt al schrijvend als een puzzel in elkaar valt, is moeilijk uit te leggen!

Thematiek

Het hoofdthema in dit verhaal is 'Liefde' met de grote L. Daarnaast is er nog ander thema belangrijk: het ontrafelen van een oud familiegeheim. De auteur laat de twee thema's goed op elkaar inspelen.

Structuur

Een oud en een hedendaags liefdesverhaal vermengen zich met elkaar. De verhalen van oma Lida en Merle verlopen gedeeltelijk in spiegelbeeld. Het verhaal uit het verleden wordt gestuurd door de brieven van Lida's geliefde. In het hedendaagse verhaal is het Merle zelf die met haar mails de touwtjes in handen houdt. De auteur speelt ook met verwijzingen naar literatuur, geschiedenis en kunst.

Het gedicht in het begin v/h boek

Te vaak te weinig

Te veel te vroeg

En nooit genoeg

Te veel gevraagd

En het mooiste moet nog komen

Beloof me dat het mooiste echt nog komt....

(Rick De Leeuw)

Ik kreeg dit antwoord van Diane op mijn vraag waarom dit gedicht vooraan in het boek stond:

Toen twee jaar geleden mijn nieuwe boek Eens kind, altijd kind in de promotietournee van de 'Literaire Lente' terecht kwam, werd die door Rick de Leeuw gepresenteerd.

Hij interviewde me in diverse boekhandels en hij deed dat zeer goed. Hij begreep echt wat ik geschreven had, ook tussen de regels. Wij hebben toen veel plezier gehad samen en zijn bevriend geraakt.

In een van zijn shows met Jan Hautekiet droeg hij een mooi gedicht voor, waarvan het stukje in Zwanendrift het laatste deel is. Ik vind dat zo mooi en hoopgevend. Daar moeten we (en jonge mensen vooral) toch steeds op blijven hopen: dat het mooiste nog altijd moet komen.

Rick heeft trouwens Zwanendrift -mijn 25e boek- vorig jaar [in 2005] ten doop gehouden in Boekhandel de Groene Waterman in Antwerpen, op mijn verjaardag. Het was een gedenkwaardige avond waar ik nog steeds met plezier aan terugdenk.

Vragen en discussiepunten

Uiterlijk van het boek

Wat vind je van de cover? Zou je het boek wel/niet kiezen omwille van z'n cover en waarom?

Wat betekent de titel? (Antwoord p. 102.) Past hij bij het verhaal?

Kwam het boek nadat je het gelezen had overeen met je eerste indrukken wat betreft de titel en de illustratie op de cover?

Inhoud en structuur

Kwam het boek realistisch over?

Wat vond je van de structuur van het boek (de brieven van Jacques verweven met het verhaal en de mails van Merle)?

Welk personage sprak je het sterkste aan en waarom?

Zag je het verhaal voor je ogen gebeuren? Kon je een goede voorstelling maken van de personages en de plaats waar het verhaal zich afspeelt?

Waarde van het boek

Waarom zou je dit boek wel/niet aanraden aan je vrienden?

Was er iets in het boek dat je zelf wel eens hebt meegemaakt?

Zal het boek in je geheugen blijven hangen of denk je dat je het eerder vlug weer vergeet? Waarom?

Wat wil je nog kwijt over het boek?

Geraadpleegde literatuur en sites

- Psychologische verhalen met een maatschappelijke waarde: de kinder- en jeugdboeken van Diane Broeckhoven. Door Veerle Bulckaart.
- users.belgacom.net/dianebroeckhoven
- www.thehouseofbooks.com
- De leeswelp (mei 2005)
- Standaard der letteren (12/5/05)
- Mails van Diane Broeckhoven

Verraad - Alyssa Brugman, vert. Bea De Koster
groep 6
(door Karen Jaspers)

Auteursinfo

Alyssa Brugman werd geboren op 1 mei 1974 in Lake Macquarie (Australië). Ze studeerde bedrijfskunde aan de Universiteit van Newcastle. Daarna werkte ze in public relations. Nu is ze fulltime schrijfster en woont ze in Sidney.

In 2002 debuteerde ze met *Finding Grace* (vertaald als *Wie is Julia*), dat in Australië genomineerd werd voor de NSW Premier's Award (Ethel Turner Prize) en de CBCA Book of the Year Award. Haar tweede boek kwam ook in 2002 uit: *Walking Naked*. Dat werd vertaald door Bea De Koster en kwam in 2005 uit met de titel *Verraad*.

Bea De Koster ° 30/10/1955 maakte haar debuut als auteur/vertaler in 1989. Ze studeerde Germaanse taal- en letterkunde en ging daarna werken als script-writer bij de BRT en als verkoopster in de jeugdafdeling van een boekhandel. Bea De Koster verzorgde ook besprekingen van jeugdboeken voor De Morgen. Sinds 1980 werkt ze als vertaalster – ondertiteling bij BRTN/VRT. In 1989 verscheen haar eerste eigen kinderboek *Alle Belgen zijn een beetje gek*. Ze maakte ook een aantal vertalingen van jeugdboeken.

Bespreking van het boek

- bespreek de gebruikte taal in het boek (woordenschat, zinswendingen...)
- invoelbaarheid (kan je je inleven in de situatie)
- karakters van de personages
- voorspelbaarheid in het boek
- gedichten die in het boek gebruikt werden

Thema's die aan bod komen in het bod en kunnen gebruikt worden als uitgangspunt

1. druk die een groep kan uitoefenen op haar leden
2. wat hebben leden van een groep ervoor over om bij te groep te kunnen blijven?
 - vernederingen ondergaan
 - anderen vernederen
 - verloochenen van zichzelf en anderen
 - waarom willen mensen persé bij een groep behoren?
3. 'selectieprocedure' voor nieuwe leden
 - belang van uiterlijke kenmerken
 - belang van intelligentie
 - belang van afkomst
4. uitsluiten van personen om dezelfde redenen als punt 3
5. pesten, uitsluiten, openlijk vernederen van personen die 'anders' zijn

6. mishandeling tussen volwassen personen, geweld en agressie binnen een gezin
7. verwaarlozing
8. ouder-kindrelatie
 - verschillen in verschillende gezinnen
 - gevolgen van deze relatie op gedrag/ zelfbeeld/.karakter van een kind
 - verschil tussengevoel van bescherming (en gevolgen) en verwerping (en gevolgen)
 - noodzaak van een veilige thuis
9. vriendschap in alle facetten
 - wat is echte vriendschap?
 - wat trekt mensen in elkaar aan?
 - waarop baseren wij ons bij het 'uitzoeken' van onze vrienden?
 - waarom veranderen vriendschappen soms in de tijd?
 - belangrijke waarden in vriendschap
10. zelfmoord bij jongeren
 - wat brengt iemand tot zelfmoord?
 - verzwijgen of bespreken?
 - beoordeling/ veroordeling van personen die zelfmoord pleegden
11. 'dood' van jonge mensen in het algemeen
12. Schuldgevoelens
 - zijn schuldgevoelens opbouwend?
 - wanneer hebben schuldgevoelens zin?
 - in hoeverre kan je zelfmoord voorkomen?
13. Poëzie
 - welke?
 - Wanneer?
 - Ervaringen met poëzie

De stille pijn van Luca – Kristien Dieltiens

groep 6

(door Conny Vansteenkiste)

De auteur

Kristien Dieltiens werd op 27 september 1954 in Antwerpen geboren. Ze genoot een kunstzinnige en pedagogische opleiding. Schrijven zit haar al heel lang in het bloed. Ze is moeder van vijf kinderen en woont in het West-Vlaamse Beernem bij Brugge met in haar tuin tal van huisdieren.

In 1997 debuteerde ze met het prentenboek *De gouden bal*, een boek dat heel wat mensen en vooral kinderen helpt bij rouwverwerking. Andere boeken die ze schreef voor jongeren zijn *Olrac* (kreeg in 2002 de KJV-trofee), een avonturenverhaal dat zich afspeelt in de middeleeuwen, *De moedervlek*, een verhaal over seksueel geweld, *Bloemen op de muur*, een verhaal over kansarmoede en *Aude*, het vervolg op *Olrac*.

Terugkerende thema's in haar verhalen zijn kinderen die zelf hun weg moeten zoeken en mensen die op een of andere manier psychische beschadiging hebben opgelopen. Dit wil echter niet zeggen dat het allemaal 'kommer en kwel' is in haar boeken, integendeel. Ze zet dappere en moedige personages neer die uiteindelijk toch hun weg vinden.

Inhoud van het boek

Luca, 19 jaar oud, onderneemt samen met zijn vader een treinreis naar zijn geboortestreek in Kroatië. Hij heeft dertien jaar in België gewoond en al die tijd geen woord gesproken.

Tijdens de reis komen de herinneringen boven aan de toen zesjarige Luca die niet zoveel begreep van de veranderingen om zich heen. Wanneer de oorlog uitbrak mocht hij niet meer met zijn buurjongen spelen en de ganzen op het erf werden gedood. Zijn oom Oljo, waarmee Luca het goed kon vinden, gaf de heks Baba Jaga de schuld van alle gebeurtenissen. Maar dan verdween oom Oljo, zijn vader was weg, en ook hij moest in het holst van de nacht samen met zijn moeder en zusje Jelena op de vlucht. De dood van zijn moeder en zusje, de angst voor verraad en het achterlaten van Zorka, zijn vriendin, zorgen ervoor dat Luca zo getraumatiseerd is dat hij niet meer kan praten.

De hoop van zijn vader dat de terugreis een therapeutische uitwerking zal hebben, blijkt gelukkig te kloppen ...

Ontstaan van het verhaal

Kristien Dieltiens schreef het verhaal van de kleine Luca oorspronkelijk als een kerstverhaal. Het verhaal eindigde met de scène in de kerk. Het verhaal van Luca liet Kristien echter niet los, ze wilde weten hoe het verder met hem ging. Toen ze een krantenartikel las over vluchtelingen in een vrachtwagen die werden doodgeschoten in Joegoslavië, nam ze het verhaal weer op en schreef ze het boek.

Stijl en structuur

Sterk in het boek zijn de taal en de beelden. De proloog is zeer poëtisch, met het verhaal van de verwekking van Luca. Hier is de negentienjarige Luca aan het woord bij het begin van de treinreis naar zijn geboortedorp.

Het verhaal wordt verder verteld door de ogen van de zesjarige Luca en je beleeft de gebeurtenissen inderdaad zoals een zesjarige ze beleeft, vol verwarring en met een hoofd vol fantasie. Het verhaal is doorspekt met de sprookjesfiguur Baba Jaga die nu eens angsten oproept, en dan weer de kinderangsten

bezweert. De schrijfstijl is zeer realistisch door de goede typering van zintuiglijke waarnemingen en gedetailleerde beschrijvingen van landschappen, kleuren, mensen, kledij en plaatsen. Het einde van het verhaal is dan weer van een ontroerende schoonheid.

Het boek kreeg de Prijs Letterkunde 2005 van de provincie West-Vlaanderen

Het sprookje van Baba Jaga is uitgegeven als prentenboek, verteld en geïllustreerd door Katya Arnold en vertaald door Rindert Kromhout.

Enkele vragen en discussietips

- Kwam het verhaal realistisch over ?
- Wat vind je van de structuur van het boek (treinreis van negentienjarige Luca, flashback zesjarige Luca, verweving sprookje in het boek) ?
- Was het verhaal altijd goed te volgen of zaten er gaten in ?
- Het personage Zorka is heel belangrijk voor Luca. Hij moet ze achterlaten en de lezer weet niet wat er verder met haar gebeurt. Wat vind je daarvan ?
- Vind je de titel passend ? Wat is de betekenis van 'stille pijn' ?
- België wordt voorgesteld als 'het land van de chocolade'. Wat vind je daarvan? Welke verwachtingen heeft Luca ?
- In het boek zitten een paar toevalligheden : terugzien oom Oljo, de man met het lapje. Komen die geloofwaardig over ? Geloof je zelf in het toeval ?
- Het Russische volkssprookje Baba Jaga speelt een grote rol in het verhaal. Waarom zou de schrijfster dat sprookje als rode draad gebruikt hebben ?
- Heb je zelf al contact gehad met vluchtelingen op school, in de jeugdbeweging of in je vriendenkring ? Vind je dat het boek bijdraagt tot een beter inzicht in hun problematiek ?

De man bij het meer - Ed Franck

Groep 6

(door Miche Bekaert)

Auteursinfo

Ed Franck is de schrijversnaam van Eddy Vrancken. Hij werd geboren in Beringen op 27 juli 1941 en groeide op in een gezin met dertien kinderen. In 1985 deed hij mee aan een manuscriptenwedstrijd van een kinderboekenuitgever. Naar aanleiding hiervan verscheen zijn eerste boek. Hij was toen 44. Sindsdien zijn er meer dan 50 boeken van zijn hand verschenen. Ed Franck heeft veel verschillende soorten boeken geschreven voor kinderen van alle leeftijden. Zelf zegt hij: "[Een jeugdboek] heeft iets universeels. Er is misschien een benedengrens, een leeftijd waarop iemand een bepaald boek kan beginnen lezen. Een bovengrens is er niet." Tussen 1986 en 2004 mocht hij reeds 14 prijzen in ontvangst nemen. Genres: realistisch, psychologisch

Meer info:

<http://home.wanadoo.nl/richard.thiel/auteurs/efranck.htm>; <http://www.villakakelbont.be>;
<http://www.leesplein.nl>; <http://nl.wikipedia.org>; <http://www.leespromotie.be>; <http://www.linc-vzw.be/pluizer/>; <http://www.demorgen.be/literatuur/recensies/>

Stijl – structuur – thema's

Het hoofdpersonage, de 17-jarige Laura, is zeer levensecht en herkenbaar. Haar leven is een ramp door een eerste mislukte liefde. De cursief gedrukte tekst geeft haar herinneringen aan haar vriend Karel weer. Doordat de frequentie van deze gedachten vermindert, merkt de lezer het verwerkingsproces van Laura op.

De natuur, de gedachten van Laura en de zoektocht in het verleden van de twee eenzame mensen aan het meer, worden verwoord in beeldrijke, gevarieerde en poëtische taal waardoor Laura soms woorden in de mond neemt die je niet van een adolescent verwacht.

De gebeurtenissen van die enkele dagen worden op een rustige manier beschreven in vele korte hoofdstukken. Tante Rebecca en haar ideeën hebben op een eigen manier een invloed op het hele gebeuren.

Thema's: liefde, identiteit, omgaan met het verleden

Enkele vragen en discussietips

In een groep jongeren kan je als begeleider aftasten in hoeverre zij willen praten over verliefdheid en liefdesverdriet. De ervaringen van deze jongeren kunnen zeer uiteenlopend zijn.

- Was je al eens verliefd?
- Hoe voel je je als je verliefd bent?
- Hoe voel je je als het uit is? Kan je bij iemand terecht? Hoe reageer je op zo'n situatie?
- Hoe ziet jouw 'droomprins of droomprinses' er uit? Welke eigenschappen moet hij bezitten?

Mogelijke activiteit

Stel samen een krantenartikel op dat tien jaar geleden zou kunnen verschenen zijn toen het lichaam van Paula Sierens in het meer gevonden werd.

Veel liefs van Michaël. van Jan Simoen **groep 6** **(door Els Debuyck)**

Auteursinfo

Jan Simoen (Oostende, 22-06-1953) houdt van fotografie, zingen, boeken en gitaar spelen. Hij is zeer vertrouwd met het gevoel dat je soms bekruipt als anderen iets creëren wat je zelf graag wilde maken. In zijn geval was deze gezonde jaloezie een voedingsbodem voor zijn huidig 'woordenwerk'. Na zijn studies Romaanse Talen werd Jan Simoen leraar Frans. Hij geeft nog steeds les en schrijft naast adolescentenromans ook theaterstukken, hoorspelen en kinderboeken. Lees meer op www.villakakelbont.be en www.jansimoen.com.

Over het boek

Veel liefs van Michaël is het laatste deel van een trilogie.

Het eerste boek uit de reeks heet *Met mij gaat alles goed*. Jan Simoen schreef het in 1994 toen een goede vriend van hem stierf aan aids. Dit boek is dus gedeeltelijk gebaseerd op waargebeurde feiten. Het werd in 1997 bekroond met een boekenwelp. *En met Anna* is het vervolg. Ook dit boek werd bekroond in 2001 door de Kinder- en Jeugdjury.

Bespreken van het boek

Vertel eens...

Dit lijkt me een boek dat jongeren op verschillende manieren kan aanspreken. De één zal ontroerd zijn door de gebeurtenissen, de ander zal houden van het detectiveachtige, nog een ander zal zeer geïnteresseerd zijn in wat zich in het hoofd van Michaël afspeelt en hem proberen te begrijpen... En wie weet, wil iemand graag fantaseren over Michaëls toekomst. Komt het echt allemaal weer goed, zoals hij zelf aangeeft?

Misschien wil een lezer het graag nog eens hebben over de vorige delen van deze trilogie en de boeken vergelijken met elkaar, verbanden leggen.

Ik bedoel maar, met dit boek kan je zoveel kanten uit. Ik kan me voorstellen dat de lezers gewoon nood hebben aan een goed spontaan gesprek over alles wat hen raakte. Zonder meer. Maar natuurlijk hieronder nog wat tips, mocht een spontaan, boeiend gesprek toch niet op gang komen...

Startmoment

Misschien is het leuk om te starten met het interview dat je terugvindt op de site van Jan Simoen: www.jansimoen.com. (Kijk bij INFO) Je kan de antwoorden op kaartjes kleven en lukraak uitdelen. De vragen lees je voor. Wie denkt het antwoord in handen te hebben, mag het voorlezen voor de groep. Zo kom je veel te weten en aanvullende reacties zijn natuurlijk welkom!

Beoordelen van het boek

Sta met de jongeren even stil bij de volgende elementen:

- het verhaal zelf

Wat weten de jongeren over ex-Joegoslavië? (m.o. Die oorlog dateert uit de periode waarin zij geboren werden.) Voelen ze zich bevoorrecht dat ze in een land als België geboren zijn? Je familieverleden, daar kies je niet voor. Hoe zwaar kan dat doorwegen? Hoe voelt deze roman aan

voor hen? Realistisch,... Vonden ze de gebeurtenissen voorspelbaar? Zoniet, hoe krijgt de auteur dit voor elkaar?

- de structuur

Ontdekten ze verschillende lagen in het verhaal?

de flashbacks

de data

het 'druppelsgewijs' dingen te weten komen

- de personages

Wat beleven de personages? Kan men het verhaal aan de hand van de personages voldoende begrijpen? Kost het de lezer moeite om zich in te leven in de personages? Kan hij begrip opbrengen voor wat Michaël doet, voor hoe Marta reageert? Kan hij respect opbrengen voor hoe Danny Storms de dingen aanpakt? Is hij integer genoeg? Zijn er ogenschijnlijk minder belangrijke personages die toch een belangrijke rol spelen?

Helpt de stamboom of vindt men die overbodig?

- de stijl

Welke taal hanteert Jan Simoen in het boek? Welke functie hebben de cursief gedrukte woorden en zinnen? Marta, Storms, Michaël komen aan het woord in de dialogen, maar ook hun gedachtesgangen krijg je te lezen. Denk ook aan het wisselend vertelperspectief. (Michaël vanuit de ik-vorm, Marta meestal vanuit de verteller) In hoeverre zorgt dat voor een meerwaarde? Werkt het verhaal in deze stijl?

Filosoferen

Vraag de lezers om duidelijke argumenten. Alle antwoorden zijn juist. Iedereen is volledig vrij om deel te nemen aan de discussie of niet. (zie ook: info over filosoferen met kinderen in de handleiding voor begeleiders op www.kjv.be)

- Algemeen

Kan oorlog, een trauma, ... een doorgewoond goed mens danig veranderen?

- Over controle

Wat is controle? Waarover kan je zoal controle hebben? Heb je controle over mensen? Heb je controle over jezelf? Hoe werkt die controle? Kan je je controle ook verliezen? Hoe? Gebeurt dat met opzet? Is controle goed? Wanneer? Is controle slecht? Wanneer?

Andere activiteiten

- Je kan de passage over oorlog, angst op p. 59-60 (*Ik weet het niet. Ik ben Marta. ...*) voorlezen en reacties losweken.
- Ook het stukje op p.23-24 waarin Michaël zichzelf pijnigt met het potlood kan besproken worden.
- Jan Simoen won een boekenwelp voor *Met mij gaat alles goed*. Weten de jongeren wat deze prijs inhoudt? Kennen ze nog andere literaire prijzen? Kunnen ze zoveel mogelijk literaire prijzen in België op een rijtje zetten? Een samenvatting hiervan of interessante sites kan je later meegeven.

over **Ik vind...**

*Beste begeleider, als je praat over boeken, laat de lezers altijd beginnen met **Ik vind** dit boek ... en nooit met: Het is een ... boek.*

*Wie met **Ik vind...** begint, toont meteen ook respect voor de mening van de ander.*

Nooit gaat dit over - André Sollie
groep 6
(door Conny Vansteenkiste)

Auteursinfo

André Sollie werd op 7 juli 1947 geboren in Mechelen. Als kind hield hij van zingen, toneelspelen en van tekenen. Hij volgde een grafische opleiding aan het Hoger Sint-Lukasinstituut in Brussel. Na een tijdje gewerkt te hebben in de reclamewereld, legde hij zich toe op het illustreren van jeugdboeken. Hij tekende covers voor meer dan 200 boeken. Zijn stijl evolueerde van realistisch tot gestileerd en zelfs een tikje karikuraal werk. Hij gebruikt almaar minder lijnen en blijft experimenteren en zoeken naar nieuwe technieken en materialen. In recent werk maakt hij o.a. gebruik van collages.

Toen bleek dat er ook mooie woorden uit zijn tekenpotlood tevoorschijn kwamen, waagde hij zich aan een eerste poëziebundel voor de jeugd *Soms dan heb ik flink de pest in* (1986). Hij beschrijft er universele, herkenbare gevoelens die hij tot de essentie herleidt, wat de bundel meteen tot een succes maakt. Er volgen nog twee dichtbundels.

Ondertussen zijn schrijven en tekenen voor André niet meer van elkaar te scheiden. Een opmerkelijk prentenboek, geïllustreerd door Ingrid Godon en met de woorden van André Sollie *Wachten op matroos* verscheen in 2000. Het boek zorgde voor de nodige controverse in Engeland en belandde ook in Vlaanderen (ongewild?) in de etalage van de holebi-boekhandel.

In een totaal andere stijl (gouacheschilderingen) verscheen het boek *Dubbel Doortje* waarvoor André de tekst én de illustraties verzorgde. Met *Nooit gaat dit over* schreef André zijn eerste adolescentenroman en misschien wel zijn meest persoonlijke boek.

(zie recensie *De Morgen* 07/09/2005)

Om toch een tipje van de sluier op te lichten over het privé-leven van André Sollie, nog even dit: André woont al vele jaren samen met zijn vriend Wim, waar hij enkele jaren geleden mee trouwde, in Deurne. Hij is dol op fietsen, Indonesische rijsttafel, logeren in ouderwetse hotelletjes en hij heeft een hekel aan zwerfvuil. Ik heb mij laten vertellen dat hij moeilijk kan weerstaan aan speciale gebakjes en koekjes... (een tip voor wie hem ooit op bezoek krijgt).

Thema's

liefde, homoseksualiteit, identiteit, opgroeien, moeder-kindrelatie, afscheid nemen

Stijl

Wat het boek zo bijzonder maakt, is de suggestieve schrijfstijl. Bijzonder knap vind ik dat het boek helemaal rond gevoelens draait, pure, diepgaande gevoelens van liefde, gemis, hunkering, ... en er toch heel wat sensualiteit en lichamelijke aan te pas komt.

Enkele vragen en discussietips

- In de proloog, wanneer Pim zich als prinsesje verkleedt, schrijft hij 'Mijn linkerhand was het kamermeisje'. Wat is de betekenis daarvan ?
- Gans het verhaal zit vol onmogelijke liefdes en problematische relaties. Kunnen jullie ze beschrijven ? Wat kun je vertellen over de omgeving waarin het verhaal zich afspeelt ?
- Sabrina is heel nieuwsgierig naar haar vader. Wat wordt er onthuld op p. 84 ? Wat betekent dit voor de verhouding tussen Pim en Gino ?

- Terwijl het boek meer wil zijn dan enkel een homoverhaal, is de cover heel expliciet : de foto van de naakte jongens en de roze rug en achterflap. Wat vind je daarvan ?
- Vind je de titel goed gekozen ? De titel wordt letterlijk herhaald in het boek. Weet je nog wanneer ? Waarop slaat de titel nog ? (open einde)
- In de loop van het verhaal evolueert Pim enorm. Zie je de evolutie in het verhaal ? (fantasie prinses, eerste homoseksuele ervaring, de adoratie voor Zoltan, afwijzing van Gino, Pim die Sabrina afwijst)

Het boek leent zich natuurlijk ook heel goed om het thema homoseksualiteit te bespreken. Vragen als: Wanneer weet je het? Kan het een experiment of spel zijn (misschien zoals bij Gino)? Ziet de omgeving het (Pims omgeving blijktbaar niet direct)? Jongeren zijn er in elk geval veel mee bezig, maken er grapjes over. Hoewel er veel over gepraat wordt op school en in de media, is het blijkbaar nog altijd niet evident om als puber of adolescent op een gewone manier om te gaan met homoseksualiteit.

Nog een doe-tip

Het prentenboek *Wachten op matroos* kan voorgelezen of verteld worden als sfeerbrenger bij het begin van de bespreking. Het verhaal speelt zich ook af aan zee en gaat eveneens over de vriendschap/liefde tussen twee mannen. De gevoelens van verlangen en heimwee zijn precies dezelfde als in *Nooit gaat dit over*.

Ook in de poëziebundels vind je gedichten die precies dezelfde gevoelens uitdrukken.

Jonkvrouw - Jean-Claude Van Rijckeghem en Pat Van Beirs groep 6 (door Conny Vansteenkiste)

De auteurs

Jean-Claude van Rijckeghem werd op 1 december 1963 geboren te Gent. Als kind was hij geen boekenwurm, wel was hij gek op films en strips. Van opleiding is hij vertaler-tolk. Zijn eindwerk maakte hij over het toen opstartende Filmnet. Dat was meteen de overstap naar de wereld van de film distributie, waar hij o.a. vertaal- en schrijfwerk en promotiewerk verrichtte.

Zijn eerste scenario schreef hij voor de film *De bal*, een jeugdfilm over een meisje en haar magische voetbal, die z'n weg vond in verscheidene Europese landen. De tweede jeugdfilm *Science fiction* sleepte zelfs een aantal prijzen in de wacht op internationale filmfestivals.

Pat Van Beirs werd op 7 september 1954 geboren als zoon van een wiskundeleraar met een grote belangstelling voor literatuur en geschiedenis.

Net als Jean-Claude is Pat vertaler van opleiding. Zijn grote droom om het te maken als Shakespeareacteur

werd in de kiem gesmoord door gezondheidsproblemen. Hij ging als vertaler aan de slag en schreef daarnaast ook filmrecensies.

Toen Jean-Claude het aanbod kreeg om de Vlaamse versie van *Chicken Run* te maken, werkten de twee voor het eerst samen aan de adaptatie, waarin ze verschillende Vlaamse dialecten aan bod lieten komen. Voor Pat betekende de film een wending in zijn carrière, want nu wordt hij gevraagd voor de Vlaamse dubs van vele bekende films en series.

Het eerste boek dat ze samen schreven heet *Duivelsoog*, daarop volgde *De zevende sluier*.

Het is niet zo dat ze om de beurt een hoofdstuk schrijven. Meestal geeft Jean-Claude een eerste aanzet voor een hoofdstuk of scène. Pat doet de research. Hij bezit de kunst om historische feiten aan de weet te komen die niemand anders kent. Schrijven doen ze met z'n tweeën achter de computer, waarbij ze mekaar creativiteit stimuleren.

Inhoud van het boek

Na een lange, moeilijke bevalling, waarbij zelfs ten einde raad beroep wordt gedaan op een 'heks', komt Marguerite van Male ter wereld, zeer tegen de zin van haar vader, die op een zoon hoopte. Ze blijft enig kind. Met haar waanzinnige moeder heeft ze geen contact en met haar vader heeft ze een stormachtige relatie. Daardoor moet ze zelf haar weg zoeken en ze groeit dan ook op tot een sterke, rebelse jonge vrouw.

Ontstaan van het verhaal

Over het hoofdpersonage Margaretha van Male (1348?-1405), enige dochter van de Graaf van Vlaanderen, is heel weinig terug te vinden in de geschiedschrijving. Enkel dat het geen schoonheid was en dat haar vader haar in 1369 uithuwelijkte aan Filips de Stoute van Bourgondië.

De schaarse informatie over haar persoon gaf de auteurs de vrijheid om haar een eigen gestalte te geven. Het verhaal is echter doorspekt met historisch correcte gegevens, waar de nodige research aan voorafgegaan is.

Stijl

Wat het boek zo leuk om te lezen maakt, is de filmische schrijfstijl. Bepaalde passages zie je zo voor je, vb. de scène in het badhuis en de gevechtsscène tussen vader en dochter. Het hoofdpersonage is brutaal,

sexy en weet in het verhaal vele harten te veroveren, maar ook het hart van de lezer. De historische feiten zitten zo in het verhaal verweven, dat ze zeker niet belerend overkomen.

In de geschiedschrijving werd er weinig aandacht besteed aan de vrouwen. Het boek deed me denken aan twee historische verhalen die ik las, *Een schitterend gebrek* van Arthur Japin en *De thuiskomst* van Anna Enquist. Auteurs die de geschiedenis herschrijven vanuit vrouwelijk oogpunt, verdienen daarvoor al een pluim !

Het boek werd bekroond met de Boekenleeuw en de Thea Beckmanprijs.

Voor de historische context van het verhaal, kan verwezen worden naar het boek 'Een geschiedenis van Vlaanderen' van Henri Van Daele, p. 45

Enkele vragen en discussietips

- Vind je *Jonkvrouw* een feministisch boek ? Waarom (niet) ?
- Wou Marguerite een jongen zijn ? Waaraan is dat te merken ?
- Wie zijn de sterke en de zwakke personages in het boek ?
- Wat kom je zoal te weten over de Middeleeuwen ? Zijn er zaken die je nog niet wist ?
(badhuis, eetgewoonten, bijgeloof)
- Waarin lijkt Marguerite op een tienermeisje uit onze tijd ? Zijn er ook verschillen ?
- Komt ze als personage geloofwaardig over ?
- Zou jij Marguerite willen zijn (voor de meisjes) ?
- Zou jij verliefd worden op Marguerite (voor de jongens) ?
- m.a.w. is Marguerite een sympathiek persoon ?
- Als het boek verfilmd wordt, wie zie je dan in de rol van Marguerite, haar vader, Willem en Roderik ?

Het Nachtkland - Jan de Leeuw

groep 6

(door Ilse Trimborn)

Korte biografie

Jan de Leeuw werd geboren te Aalst in 1968 en woont nu in Sint-Amansberg. Van opleiding is de auteur psycholoog en dat is ook te merken aan zijn jeugdboeken. In 2004 debuteerde hij met *Vederland*, een boek waarmee hij meteen een Boekenwelp in de wacht wist te slepen. In 2005 volgde *Het Nachtkland* waarmee hij de Gouden Uil Prijs van de jonge lezer won. Daarnaast schreef hij ook al verhalen voor volwassenen en een theatertekst.

Korte samenvatting

Niel maakt verschrikkelijke gebeurtenissen mee in Catatonië. (Bemerkt de verwijzing naar een catatonische toestand, een slaaptoestand. Hiermee wordt eigenlijk meteen verteld dat Niel in bewusteloze toestand is) Wie er verdriet durft te tonen, raakt zijn menselijkheid kwijt en verandert in een wolf. Niel probeert er wanhopig zijn vader te vinden. Die moet wel in dit vreemde land verblijven, of niet?

Naast zijn avonturen volgt de lezer het parallel lopende verhaal van zijn zus Emma, die beschrijft wat er vooraf ging aan zijn coma. Wie hun vader is, wordt ook langzaam duidelijk.

Stijl en structuur

Dat de Leeuw psycholoog is, valt duidelijk te merken aan de onderwerpen en de schrijfstijl die hij kiest. De gevoelens en gedachten van de personages worden duidelijk omschreven.

Wat ook opvalt, is de gelaagdheid van het verhaal. De coma van het hoofdpersonage valt samen met zijn gebeurtenissen in het 'nachtkland', terwijl zijn zus de gebeurtenissen becommentarieert en zo met mondjesmaat verduidelijking biedt aan de lezer.

De pagina's verschillen van kleur, afhankelijk van welk personage vertelt: de jongen of zijn zus. Ook het lettertype varieert.

Thema

Het Nachtkland is een spannend fantasieverhaal; het bevat een originele verhaallijn en verweeft de beide werelden met elkaar tot een knap geconstrueerd verhaal. Daarnaast is het ook zeer duidelijk een boek over de zoektocht naar jezelf. Bovendien snijdt de auteur ook onderwerpen als huiselijk geweld, alcoholisme en depressie aan. Als lezer krijg je naast een meeslepend avontuur dus ook een boek over de kwetsbaarheid van de mens voorgeschoteld.

Gesprekspunten

Dit boek kan men met recht en rede een psychologische jeugdroman noemen. Af en toe liggen de metaforen er misschien iets te dik op, maar dat beperkt zeer zeker de gespreksstof niet.

Het is het handigste om te starten met een zogenaamd 'rondje'. Ieder lid vertelt kort of hij/zij het boek graag gelezen heeft en waarom of waarom niet. Op deze manier krijg je een goed beeld van de punten

die de jongeren geïntrigeerd hebben. Zodoende heb je voldoende discussiepunten om aan te pakken. Een beproefde methode bij leesgroepen voor volwassenen die zeer zeker ook bij jongeren werkt!

Wanneer er weinig zaken spontaan naar boven komen, kan je een aantal vragen stellen:

- Hoe heb je het begin van het boek ervaren?
- Leek het eerst op een fantasieverhaal?
- Wat vond je van de afwisseling van de verschillende werelden?
- Wat vind je van broer en zus?
- Is Niel een zwakke figuur of net niet?
- Snap je hoe Niel in die wereld is terechtgekomen?
- De schrijver heeft gekozen voor een coma om zo de onechte wereld van Catatonië weer te geven. Vond je dit geloofwaardig?
- Hoe vind je de vader- en moederfiguur in dit verhaal weergegeven?
- Zie je gelijkenissen tussen Niel en zijn vader? Zijn vader blijkt een zwerver te zijn geworden, omdat hij het werkelijke leven niet aankon. Kon de jongen het echte leven ook niet aan?
- Hoe heb je het einde beleefd? Is dit een geloofwaardig einde? Maakt de schrijver er zich op die manier snel van af?
- Wat vind je van de belevenissen in Catatonië?
- Wat denk je van de scène waarin de moeder van het verdronken kind in een wolf verandert? Geeft dit de geest van het nachtland goed weer?
- Wat wil dit boek ons vertellen?
- Kan dit boek een pleidooi zijn voor het geloof in jezelf?
- Wat betekent de titel volgens jou?
- Is het een meeslepend verhaal? M.a.w. wilde je verder lezen om te weten wat er ging gebeuren?
- Is het tegenwoordig niet in om over fantasiewerelden te schrijven? Ervaar je dit als een 'Kronieken van Narnia' of 'Harry Potter', waarin droomwerelden ook centraal staan? Zie je wezenlijke verschillen (bijvoorbeeld de zwaardere thematieken zoals depressie, geweld etc.)?
- Is dit boek een aanrader? Kan je m.a.w. begrijpen waarom dit boek de Gouden Uil voor de jonge lezer heeft gewonnen?
- Is het boek langdradig op bepaalde momenten?
- Heeft de auteur misschien teveel willen verduidelijken door ook moeder verhalen uit Niels jeugd te laten vertellen? Zijn de betogen van de koningin in Catatonië onnodig lang uitgesponnen?

Interessant is ook om eens te kijken naar recensies over het boek (even zoeken op het internet via Google levert al heel wat materiaal op). Zo kan je frappante uitspraken van een recensent voorschotelen aan de jongeren en hun mening hierover horen.